

AZIL U SRBIJI

KO SMO MI?

Tačno pre 4 godine (2007.) rođena je organizacija Centar za zaštitu i pomoć tražiocima azila - Asylum Protection Center (APC/CZA). Rukovođeni idejom da jedan prijatelj nije malo a ni hiljadu ih nije mnogo, rešili smo da udružimo naše snage i da se potrudimo da stvorimo, pre svega, zajednicu prijatelja koji su spremni i žele da pomognu drugima dajući sebe bezrezervno. U početku, kao tek svršeni studenti prava, krenuli smo u svoju prvu bitku za pravdu, naša volja da pomognemo tražiocima azila i izbeglicama je bila sve jača i jača, a kad postoji tako jaka volja postoji i način da se pomogne. Svesni da različitosti među ljudima postoje i ma koliko god velike one bile, u poređenju sa osnovnim vrednostima savremenog društva, poštovanjem jednakosti, prava i pravde, te različitosti se čine beznačajno malim i neprimetnim, a posebno kada je reč o zaštiti od progona opasnog po život ljudi.

Centar za pomoć i zaštitu tražiocima azila je organizacija osnovana od strane praktikanata UNHCR-ove klinike za azilno pravo pri Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu - pravnika koji su prošli potrebne UNHCR-ove obuke, predavanja i koji su stekli praktično iskustvo, kako u Srbiji tako u zemljama EU, iz oblasti azilnog prava i pravne zaštite. Centar za zaštitu i pomoć tražiocima azila jeste organizacija koja pruža pravnu pomoć tražiocima azila u svim fazama azilnog postupka ali isto tako i u svim ostalim postupcima (administrativnim, prekršajnim, krivičnim, parničnim, vanparničnim, itd.) pred organima i sudovima Republike Srbije, zaokružujući pravno zastupanje tražilaca azila a kasnije i izbeglica na teritoriji Republike Srbije u celini. Pored pravnika, organizacija okuplja osobe iz raznih profesionalnih oblasti – doktore prirodnih nauka, doktore medicine, lingviste, menadžere, novinare i druge koji su prepoznali potrebu za obezbeđivanjem i pružanjem besplatne pravne, psihološke i druge pomoći tražiocima azila i izbeglicama u našoj zemlji.

ŠTA RADIMO?

APC/CZA je aktivan u procesu izgradnje institucije azila u Republici Srbiji, što podrazumeva postojanje azilnog sistema u kome egzistiraju i koordiniraju različiti državni i nedržavni subjekti. Krajnji cilj organizacije je izgradnja jednog efikasnog i kompleksnog azilnog sistema u Srbiji koji bi popred procedure razmatranja i odlučivanja o azilnim zahtevima obuhvatio sistem zdravstvene i socijalne zaštite kao i sistem integracije, uz maksimalno poštovanje zakona, procedure i ljudskih prava tražilaca azila i izbeglica zagarantovanih u Republici Srbiji.

AKTIVNOSTI I ISKUSTVA APC/CZA

Od svog osnivanja, Centar za zaštitu i pomoć tražiocima azila (APC/CZA) je pratilo situaciju u Srbiji u okviru azilne materije i razvoj zakonodavne materije u oblasti azila.

Od 01. aprila 2008. godine (od početka primene Zakona o azilu), APC/CZA je počeo da se aktivno bavi pružanjem besplatne pravne pomoći tražiocima azila u Srbiji kroz zastupanje u prvostepenom i drugostepenom upravnom postupku povodom zahteva za azil u Srbiji, ali i kroz zastupanje tražilaca azila pred Vrhovnim sudom Srbije (do 2010. kada je novoformirani Upravni sud počeo da radi), Upravnim sudom i u svim postupcima pred drugim sudovima i organima u Republici Srbiji.

APC/CZA je jedina stručna organizacija koja deluje u oblasti azila i to u pravnoj sferi, a koju je Vlada Republike Srbije predviđela u svojoj Državnoj strategiji o migracijama iz 2009. godine i kao takvu je prepoznala kao izričiti autoritet u azilu u našoj zemlji. U saradnji sa Ministarstvima Republike Srbije, UNHCR-om, APC/CZA ima nesmetan pristup Centru za azil u Banji Koviljači i Prihvatalištu za strance u Padinskoj Skeli. U tom svetu APC/CZA je postala prva i jedina NVO koja efektivno pruža pravnu pomoć tražiocima azila. Zahvaljujući ovim odobrenjima i aktivnostima u okviru pružanja pravne pomoći tražiocima azila, APC/CZA je u mogućnosti da posmatra rad, ponašanje, obučenost službenika državnih organa koji rade u azilnoj materiji (pripadnici MUP-a, Kancelarija za azil, Republičkog Komeserijata za izbeglice, centara za socijalni rad, zdravstvenih ustanova, itd.) kao i da se uveri u stanje poštovanja ljudskih prava azilanata i izbeglica u našoj Republici.

U cilju što efikasnijeg unapredavanja znanja svih onih koji učestvuju na različitim pozicijama u srpskom azilnom sistemu kao i unapredavanja same prakse u azilnom sistemu u Srbiji APC/CZA realizuje projekat izrade izveštaja o zemljama porekla iz kojih dolaze tražioci azila (COI izveštaje-Country of origin information reports) i prezentovanja istih na sajtu APC/CZA, sa stavljanjem akcenta na one zemlje porekla iz kojih najčešće i dolaze tražioci azila u Republiku Srbiju, kao i na one zemlje iz kojih se prema raspoloživim podacima mogu očekivati potencijalni tražioci azila. Prezentovani na web sajtu, isti izveštaji su dostupni i široj javnosti koja ima priliku da se upozna sa konkretnim problemima u zemljama porekla i konkretnom azilnom tematikom.

Od 2008. godine APC/CZA učestvuje, u saradnji sa UNHCR-om i Pravnim fakultetom u Beogradu, u stvaranju nove generacije mlađih pravnika sa praktičnim i teoretskim znanjem o azilnoj materiji kroz realizaciju studentskih praksi u oblasti azila u prostorija-ma APC/CZA kao i na terenu. Projekat azilne prakse su do sada prošle uspešno tri generacije studenata prava.

Pored pravne pomoći, od 2009. godine APC/CZA pruža psihološku pomoć tražiocima azila kako u fazi trajanja azilnog postupka tako i u fazama nakon njegovog okončanja, a sve u cilju psihološke podrške i asistencije ljudima koji prolaze kroz vrlo stresan i neizvestan period boravka na teritoriji Republike Srbije. Tu ulogu vrše psiholozi koji su edukovani za rad u ovoj specifičnoj oblasti uz posedovanje neophodnih znanja i iskustava za rad sa ovako osetljivim kategorijama ljudi, tražiocima azila i izbeglicama, među

kojima sa decom, ženama, samohranim majkama, ženama žrtvama nasilja, maloletnicima bez pravnje, ljudima žrtvama fizičke i psihičke torture, potencijalnim žrtvama trgovine ljudima, itd.

Od početka 2011. godine, APC/CZA realizuje prevenciju trgovine ljudima u okviru zajedničkog projekta IOM-a, UNHCR-a i UNODC-a - borbe protiv trgovine ljudima, kroz rad APC/CZA psihologa i pravnika sa tražiocima azila i izbeglicama na teritoriji Republike Srbije. Konkretnе aktivnosti psihologa i pravnika podrazumevaju informisanje i prevenciju u cilju ranog otkrivanja i sprečavanja trgovine ljudima.

Od formiranja organizacije pa do danas, APC/CZA aktivno učestvuje u prikupljanju i transportovanju odeće, obuće i ostalih potrebnih artikala namenjenih tražiocima azila, u Centar za azil, pokušavajući da kroz uspostavljanje volonterske mreže što uspešnije odgovori na urgente potrebe tražilaca azila kao i izazove koji se javljaju u azilnom sistemu.

APC/CZA saraduje sa sestrinskim NVO u regionu i radi na ostvarivanju mreže NVO koja bi radila na polju razmene informacija, znanja i iskustva u okviru azilne materije.

GDE NAS MOŽETE NAĆI?

Sedište Centra za zaštitu i pomoć tražiocima azila se nalazi u Beogradu u ul. Sime Igumanova br.14. A na našem sajtu www.apc-cza.org možete pronaći sve potrebne informacije vezane za azilnu materiju, kao i mnoge druge podatke vezane za stanje ljudskih prava u Srbiji.

ZAŠTO TREBA DA NAM SE PRIDRUŽITE?

Postanite humani, besplatno je, ne budite sebični već poklonite drugima jedan vaš osmeh, jer jedan osmeh leči hiljadu tuga.

AZIL U SRBIJI

U Srbiji prvi začeci razvoja instituta azila i azilnog prava počinju Ustavom SFRJ od 1974. godine, članom 202, te Ustavom Savezne Republike Jugoslavije članom 66("Sl. list SRJ", br. 1/92, 34/92 - Amandman I i 29/2000 - Amandmani II-IX) kojima je bilo zajemljeno pravo na azil strancu ili apatridu koji se progoni zbog zalaganja za demokratske poglede i zbog učešća u pokretima za socijalno i nacionalno oslobođenje, za slobodu i prava ljudske ličnosti ili za slobodu naučnog ili umetničkog stvaranja. Isto ustavno rešenje predviđao je i Ustav Republike Srbije iz 1990. godine ("Sl. glasnik RS", br. 1/90) članom 50., te zadržao garancije u pogledu sticanja azila strancima i licima bez državljanstava u slučajevima progona po prilično opštим osnovama koji su naglašavali pre svega političke, socijalne razloge progona, razloge progona zbog pripadnosti posebnoj socijalnoj grupi a tek posredno i rasne, etničke, verske razloge ukazujući pre svega na duh dotadašnje snažne socijalističke tradicije i ustrojstva zemlje i pored jasnih konvencijskih osnova koji su nedvosmisleno sadržani u samoj Konvenciji o statusu izbeglica iz 1951. godine, a koju je SFRJ ratifikovala 1959. godine, a konvencijski Protokol iz 1967. godine ratifikovala 1968. godine.

Državna zajednica Srbije i Crne Gore je pristupila Konvenciji i Protokolu 2001. godine, a Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i gradanskim slobodama ("Sl. list SCG", br. 6/2003), izvršena je izmena u dotadašnjem ustavnom pojmu azila kroz uvođenje novog pojma "pravo na utočište" umesto postojećeg prava na azil, a ostavljen zakonodavcu da dalje, posebnim zakonom uredi postupak neohodan za ostvarivanje ovakvog prava. Zakonom o azilu SCG od 21.3.2005. godine, koji je počeo da se primenjuje 02.04.2005. godine i kao takav bio na snazi sve do 01.04.2008. godine propisala su se osnovna načela i uslovi za priznavanje azila, odnosno odobravanje statusa izbeglice i priznavanje drugih oblika zaštite, osnovna prava i obaveze lica koja traže azil i izbeglice, razlozi prestanka statusa izbeglica na teritoriji Srbije i Crne Gore, ali se izostavljaju proceduralne odredbe koje bi omogućile njegovu efektivnu primenu.

Istu terminološku novinu uvođenja utočišta u kontekst azila zadržao je i važeći Ustav Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", br. 98/2006) kao i novi Zakon o azilu koji je počeo da se primenjuje 01.04.2008. godine. Utočište je zamениlo azil po pitanju izbegličke zaštite ali je idalje pojam azila ostao sveobuhvatan i objedinio i druge oblike boravka i zaštite uključujući, pored utočišta, i subsidiarnu zaštitu.

Od ratifikacije konvencije do prvog zakona o izbeglicama, izbegličko pravo se oformilo na legislativi i propisima koji su se odnosili isključivo na srpske izbeglice sa prostora bivše Jugoslavije. Vrlo brzo izbeglice iz bivših jugoslovenskih republika počinju da se smatraju izbeglicama u drugom kontekstu od konvencijske definicije imajući u vidu posebno specifičnost same situacije i razloga zbog kojih su izbegli, ponovo u okviru nekadašnje, transformirane države. Upravo njihovo srpsko poreklo iniciralo je stav da ista lica nisu izbeglice u pravom smislu reči sa sve ispunjenim elementom inostranstva, već, naprotiv, ljudi koji su u okvirima sopstvene zemlje izbegli i našli zaštitu sopstvene etničke grupe. S toga na njih nije primenjen dogovor SFRJ I UNHCR-a o toleriranju boravka azilantima i njihovom kasnjem prebacivanju u sigurne zemlje utočišta već su ista lica jasno odvojena od stranaca koji traže azil na teritoriji Srbije a koji su i dalje nastavili da bivaju procesuirani od strane UNHCR-a.

Pre nego što je novi srpski Zakon o azilu donet (24. 10. 2007. godine), tačnije pre početka njegove primene (01.04. 2008. godine) u Rep. Srbiji nije postojala mogućnost za pojedinca da zatraži azilnu zaštitu Republici Srbiji. Nedostatak proceduralnih odredbi u okviru postojećeg, starog Zakona o azilu SRJ koji je tada bio na snazi, onemogućio je njegovu primenu, dok je ekskluzivno pravo prijema azilnih aplikacija i odlučivanja po njima na teritoriji Republike Srbije zadržao Visoki Komesarijat Ujedinjenih Nacija za Izbeglice i njegova područna kancelarija u Beogradu, a na osnovu džentlmenskog sporazuma postignutog između SFRJ i UNHCR-a. Sve vreme trajanja azilnog postupka pred UNHCR-om država je poštovala pravo boravka tražiocima azila u Srbiji o kojima se tokom postupka starao sam UNHCR, izdajući im specijalne potvrde da su lica trazioci azila, ili kasnije, lica pod posebnom brigom ili izbeglice.

U slučajevima kada bi UNHCR prepoznao valjane osnove za sticanje azila, rešavalo bi to donošenjem pozitivne odluke i odmah potom pronalazio sigurnu zemlju utočišta za takva lica (najčešće SAD, Kanada, Australija), dok bi u slučaju negativnog ishoda lice bilo primorano da napusti teritoriju Republike Srbije. Niko ko bi dobio azilnu zaštitu nije mogao da ostane na teritoriji Republike Srbije već je morao da bude preseljen pod organizacijom i nadzorom UNHCR-a.

Situacija se, međutim radikalno promenila donošenjem i usvajanjem novog azilnog zakona koji je počeo da se primenjuje od prvog aprila 2008. godine, a sve u cilju napora države da na svom putu ka viznim olakšicama i približavanju Evropskoj Uniji uokviri i efektivno pravno reguliše oblast azila i izbegličke zaštite.

Novi zakon je koncipiran i kao takav i usvojen na osnovu pravnih iskustava i pravnih rešenja zemalja regionala i Evrope uz prisutnu asistenciju predstavnika UNHCR-a a zadržavajući osobenosti srpskog administrativnog postupka.

Samim zakonom, azilno pravo sada dobija i preko potrebine odredbe procedure, te konkretan mehanizam funkcionisanja azilnog postupka biva uspostavljen u dva stepena.

Sam azilni postupak je krajnje specifičan postupak imajući u vidu predmet odlučivanja - azilni zahtev, specifičnost utvrđivanja činjeničnog stanja, kao i prirodu same odnosne materije. Azilni postupak je i dalje upravni postupak, srpskim zakonom dominira istražno načelo kao i načelo zaštite ličnih informacija i podataka azilanata, uz usmenost kao princip od koga se odstupa samo u izuzetnim okolnostima.

Postupak predviđa izrazito poštovanje načela efikasnosti i ekonomičnosti te vođenje postupaka bez odgovlačenja i sa što manje troškova za stranku i druge učesnike u postupku, uz stavljanje naglaska na što potpunije ostvarivanje prava stranaka. S druge strane, efikasnost i ekonomičnost ne sme da ugrozi pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, te se kroz uspešnost i kvalitet obavljenog posla organa ogleda delotvornost rada organa. Sam zakon predviđa obavezno prisustvo prevodioca u svim upravnim radnjama, kada je to potrebno zbog samog razumevanja od strane tražioca azila, a sve u cilju sprovodenja načela saslušanja stranke, zaštite prava građana i utvrđivanja istine.

Upravni organ ceni dokaze i odlučuje koje će činjenice uzeti kao dokazane. Upravo se kroz ovo načelo ogleda potrebna

stručnost službenog lica koje treba da utvrdi koje činjenice treba dokazivati, da sam izvrši izbor samih dokaznih sredstava i da po sopstvenom uverenju oceni pojedine činjenice dokazanim. U celokupnom procesu utvrđivanja istine istaknuto mesto ima sama usmena rasprava gde se kao dokazno sredstvo uzima izjava stranke i na kojoj se sublimira predmetno činjenično stanje. Imajući u vidu element inostranosti prisutan u celokupnom azilnom postupku kao i samu prirodu azilnog zahteva - zahteva za zaštitu i pomoći od progona, kao i životno ugroženu situaciju samog lica u momentu bekstva iz zemlje porekla u kojoj se sa sobom retko nose isprave ili potencijalni dokazi te teško kasnije i pribavljaju, elektronski dokazi zauzimaju posebno mesto.

U cilju obezbeđivanja poštovanja svih domaćih ali i međunarodnih standarda predviđenih Konvencijom iz 1951. i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, zakonodavac je u azilnu legislativu uneo i načelo informisanja i pravne pomoći u okviru koga i pravo na stalan i nesmetan kontakt sa UNHCR-om.

Iako je zakon predviđao dve vrste azilne zaštite i to: izbegličku i subsidijarnu, pojam azila ne korespondira u potpunosti pravnom pojmu predviđenom u Ženevskej Konvenciji o statusu izbeglica 1951. godine, naime sticanjem azila u Republici Srbiji lice dobija utočište i postaje izbeglica uživajući pravo na boravak i zaštitu u Republici Srbiji. Ukoliko, pak, licu bude dodeljen azil u obimu subsidijarne zaštite, ne može se govoriti o pravu na utočište već samo o pravu na ograničeni boravak i zaštitu do momenta prestanka okolnosti u kojima bi mu život, bezbednost ili sloboda, bili ugroženi nasiljem opštih razmara izazvanim agresijom ili unutrašnjim oružanim sukobima ili masovnim kršenjem ljudskih prava u zemlji porekla, koje su uzrokovale podnošenje azilnog zahteva, i do vraćanja u zemlju porekla. Zakon o azilu se ne primenjuje na izbeglice koje su to svojstvo stekle na osnovu Zakona o izbeglicama ("Sl. glasnik RS", br. 18/92 i 45/2002).

Azilni postupak se kao administrativni postupak sastoji iz dva stepena. Postupak u prvom stepenu sprovodi Odsek za azil kao deo Odeljenja za strance Uprave granične policije Ministarstva unutrašnjih poslova, a u drugom stepenu Komisija za azil kao relativno nezavisno telo sastavljeno iz članova koje imenuje Vlada a iz redova iskusnih pravnika, službenika različitih ministarstava Republike Srbije. Od momenta podnošenja azilnog zahteva, kada se i zvanično pokreće azilni postupak, do donošenja prvostepenog rešenja može proći najviše 2 meseca, kada se sa podnošenjem žalbe na prvostepeno rešenje može pokrenuti drugostepeni postupak, takođe u trajanju od najviše dva meseca. Sam azilni postupak se okončava drugostepenom odlukom Komisije za azil. Protiv drugostepene odluke je pak moguće pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Srbije, koji predstavlja neku vrstu treće, sudske instance u srpskom azilnom pravu.

Sve vreme trajanja azilnog postupka, pa čak i ranije, pre podnošenja azilnog zahteva, a od momenta izražavanja azilne namere, lica koja izraže azilnu nameru bivaju prevashodno smeštena u Centar za azil u Banji Koviljači sve do obustave ili okončanja postupka. U toku postupka tražiocci azila uzivaju pravo na slobodu kretanja, zdravstvenu zaštitu, smeštaj, a i socijalnu pomoći ukoliko borave van smeštajnih kapaciteta Centra za azil. Vrlo retko se lica i po okončanju postupka upućuju u Pihvatilište za strance u Padinskoj Skeli u okviru postupka deportacije već organi čekaju pravosnažnost azilnih odluka ne bi li sproveli bilo koju radnju udaljenja lica sa državne teritorije. Iako same upravne tužbe ne odlažu izvršenje azilnih konačnih rešenja, pravosnažnost azilnih rešenja se nameće kao de facto uslov ne bi li se krenulo u postupak izvršenja konačnih negativnih azilnih odluka te udaljenja stranaca sa državne teritorije.

Od momenta izražavanja azilne namere lica, najčešće stranci sa ilegalnim boravkom, na srpskoj teritoriji stiču legalni osnov boravka po osnovu azilnog zahteva, koji poseduju sve do konačne drugostepene odluke kada će se azilanti najčešće vratiti u položaj stranaca sa ilegalnim boravkom te biti podvrgnuti prekršanoj odgovornosti usled ilegalnog boravka na našoj teritoriji i primeni odredaba srpskog Zakona o strancima.

Pored azilnog zakona, doneto je još šest uredbi od strane različitih ministarstava i Komesarija za izbeglice Republike Srbije i uz to i odluka Vlade o utvrđivanju liste sigurnih trećih zemaljama, a sve kao dopuna srpske azilne regulative, i to:

1. Pravilnik o kućnom redu u centru za azil ("Sl. glasnik RS", br. 31/2008)
2. Pravilnik o načinu vođenja i sadržini evidencija o licima smeštenim u Centru za azil ("Sl. glasnik RS", br. 31/2008)
3. Pravilnik o uslovima smeštaja i obezbeđivanju osnovnih životnih uslova u Centru za azil ("Sl. glasnik RS", br. 31/2008)
4. Pravilnik o socijalnoj pomoći za lica koja traže azil odnosno kojima je odobren azil ("Sl. glasnik RS", br. 44/2008)
5. Pravilnik o zdravstvenim pregledima lica koja traže azil ("Sl. glasnik RS", br. 93/2008)
6. Pravilnik o sadržini i izgledu obrazaca zahteva za azil i isprava koje se mogu izdavati tražiocima azila ("Sl. glasnik RS", br. 53/2008)
7. Odluka o utvrđivanju liste sigurnih država porekla i sigurnih trećih država ("Sl. glasnik RS", br. 67/2009)
8. Odluka o osnivanju Centra za azil ("Sl. glasnik RS", br. 112/2008)

Srpski Zakon o opštem upravnom postupku je i dalje ostao (lex generalis) kompetentan za rešavanje pravnih praznina koje se eventualno pojave u azilnom zakonu a tiču se postupka, dok je Zakon o strancima lex generalis u pogledu praznina obima, sadržine i vrste prava i obavreza azilanata, lica koja traže azil, lica kojima je odobreno utočište, subsidijarna zaštita ili privremena zaštita u azilnom postupku

TRENUTNO PRAVNO-FAKTIČKO STANJE U OBLASTI AZILA U SRBIJI

S obzirom da su srpski zakon o azilu i drugi azilni propisi doneti pre tri godine, kao i da je samo azilno pravo i azilni sistem još uvek u procesu formiranja došlo se do sledećih zaključaka o trenutnom stanju u ovoj oblasti u Republici Srbiji:

- Tražiocci azila imaju mogućnost da izraže nameru da traže azil svakom pripadniku Ministarstva unutrašnjih poslova na celoj teritoriji Republike Srbije.

- Po izražavanju namere lica bivaju uz potvrdu o izraženoj nameri prebačena ili upućena u Centar za azil

- Pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova su informisani o pojmu i institutima azila i sposobljeni da preduzmu adekvatne aktivnosti u cilju ostvarivanja prava azilanata i realizacije azilnog postupka

- Centar za azil obezbeđuje osnovne životne uslove tražiocima azila za vreme trajanja azilnog postupka vodeći računa o poreklu, religijskim i drugim običajima, uzrastu i bračnom statusu tražilaca azila

- Ministarstvo zdravlja obezbeđuje koordinirano pružanje zdravstvene zaštite tražiocima azila na teritoriji cele Republike

- Tražiocci azila nisu bespravno pritvoreni, niti se zadržavaju u pritvoru po momentu izražavanja azilne namere

- Tražiocima azila se izdaje identifikacioni dokument (lična karta) sa kojim imaju pravo slobode kretanja na celoj teritoriji Srbije

- Većina tražilaca azila postupak dobrovoljno napušta, često i pre prvostepene odluke

- Krajnje odredište tražiocima azila u više od 90% slučajeva nije Srbija već su to najčešće zemlje Severne i Zapadne Evrope

- Samo prvostepeno odlučivanje često traje i do 2 meseca (odлука se donosi pred kraj zakonskog roka) dok se zajedno sa drugostepenim faktički postupak produžava i do 5 meseci, u radu prvostepenog organa je dolazilo do slučajeva čutanja uprave

- U prethodnoj godini ni jednom licu nije dodeljen azil u pogledu izbegličke zaštite, dok je samo jedno lice dobilo azil u obimu subsidijarne zaštite

- Sve odluke prvostepenog organa o azilnom zahtevu su negativne i u više od 90% odbacuju zahteve za azil

- Prvostepeni organ se u prošloj godini nije upuštao u meritum niti je ispitivao činjenično stanje u zemljama porekla tražilaca azila

- Od početka primene azilnog zakona broj tražilaca azila svake godine raste više nego dvostruko, a više je nego izvesno da će se trend rasta nastaviti i u narednom periodu

- U prošloj godini primetan je dolazak porodica sa maloletnom decom što do tada nije bio slučaj

- Broj maloletnih lica, tražilaca azila, je u prethodne dve godine idalje visok i čini oko 30% ukupne azilne populacije

- Žene tražiocci azila u azilnoj populaciji čine 10% ukupne populacije

- U prethodnoj godini prisutan je konstantan priliv maloletnih tražilaca azila bez pratnje koji u 2010. godini čine 14% celokupne populacije

- Imajući u vidu konstantan priliv tražilaca azila, proširenje prijemnih kapaciteta Centra za azil se čini neophodnim

- Azilanti najčešće dolaze iz Avganistana (59.97%), iz Palestine (14.75%), iz Iraka (5,37%) iz Somalije (4.22%) i Pakistana (4.22%)

- Tražiocci azila dolaze iz Grčke i preko Makedonije, Crne Gore i Kosova ulaze u Srbiju. Izuzetni su drugačiji primeri.

LICA KOJA SU IZRAZILA NAMERU DA TRAŽE AZIL U SRBIJI					
2008		2009		2010	
UKUPAN BROJ TRAŽILACA AZILA:	100%	UKUPAN BROJ TRAŽILACA AZILA:	100 %	UKUPAN BROJ TRAŽILACA AZILA:	100 %
52		275		522	
-Muški 41	78.85%	-Muški 253	92%	Muški 470	90.03%
-Ženski 11	21.15%	-Ženski 22	8%	Ženski 52	9.97%
Punoletni tražioci azila	96.16%	Punoletni tražioci azila	72.73%	Punoletni tražioci azila	71.45%
50		200		373	
-Muški 40	76.93%	-Muški 188	68.36%	Muški 344	65.90%
-Ženski 10	19.23%	-Ženski 12	4.37%	Ženski 29	5.55%
Maloletni tražioci azila	3.84%	Maloletni tražioci azila	27.27%	Maloletni tražioci azila	28.55%
2		75		149	
-Muški 2	3.84%	-Muški 24	8.73%	Muški 126	24.15%
-Ženski 0	0%	-Ženski 51	18.54%	Ženski 23	4.40%
-Sa pratnjom 1	1.92%	-Sa pratnjom 65	23.64%	Sa pratnjom 77	14.75%
-Bez pratnje 1	1.92%	-Bez pratnje 10	3.63%	Bez pratnje 72	13.80%

Na osnovu podataka iznesenih u ovoj tabeli može se utvrditi da se broj lica koja traže azil u Republici Srbiji iz godine u godinu znatno povećava. U 2008. godini, godini u kojoj je Zakon o azilu počeo da se primenjuje, zabeleženo je 52 tražilaca azila. U toku 2009. godine broj tražilaca azila se višestruko povećao, tako da je na kraju iste godine iznosio 275 tražilaca azila, da bi u toku 2010. godine broj tražilaca azila dostigao 522. Pažnju svakako treba posvetiti velikom broju maloletnih tražilaca azila koji čine oko 30% ukupne azilne populacije, od koje čak oko 14% čine maloletnici bez pratnje roditelja. Na napuštanje zemlje porekla i podnošenje zahteva za azil u Srbiji se i dalje najčešće odlučuju lica muškog pola, tako da preko 90% od ukupnog broja tražilaca azila čine muškarci. U najvećem broju slučajeva, kada se žene javljaju kao tražioci azila, one su pratiće svojih muževa ili braće. Retke su žene koje su samoinicijativno krenule iz sopstvenih zemalja porekla da zatraže azil u Srbiji. U 2010. godini je došlo do povećanja broja porodica koje su tražile azil i koje su brojale najčešće 5 članova.

OPŠTE KARAKTERISTIKE TRAŽILACA AZILA U SRBIJI U 2010. GODINI

1) Zemlje destinacije, zemlje tranzita i porekla

- 99% tražilaca azila kao svoju krajnju destinaciju navodi zemlje Zapadne Evrope, od koji se izdvajaju Nemačka, Francuska, Švedska i Belgija

- 60% ispitanika je u Srbiju došlo unutar kamiona iz Turske, pri čemu se zemlje tranzita od Turske do Srbije ostale za njih nepoznate, dok 40% ispitanika nije došlo samo kamionom već se kretala kombinujući pešačenje, autobuse, automobile, kamione i druga prevozna sredstva, pri čemu su znali da su Srbiju došli putem Turska - Grčka - Makedonija - Srbija

- 60% azilanata je poreklom iz Avganistana, 14.7% azilanata je poreklom iz Palestine, 5.3% azilanata dolazi iz Iraka, dok po 4.2% azilanata potiče iz Somalije i Pakistana. Tražioci azila iz ostalih zemalja ne čine grupe značajnijeg obima.

2) Situacija u zemlji porekla i motiv za kretanje

- 90% azilanata je napustilo zemlju zbog loše ekonomske situacije i nedostatka posla, dok je kod 5% azilanata prisutan strah za sopstveni život usled progona od strane Talibana, a kod preostalih 5% motiv za napuštanje zemlje porekla je opšta nesigurnost i loša društveno-političke situacija u zemlji porekla

- 90% azilanata je napustilo zemlju porekla u potrazi za boljim životom, dok je 10% njih napustilo zemlju porekla iz straha po sopstveni život.

3) Obrazovni i ekonomski status u zemlji porekla

- 90% azilanata je bez ili sa nekoliko razreda osnovne škole. Celokupna ženska populacija je neobrazovana, bez ili sa nekoliko razreda osnovne škole. Preostalih 10% azilanata ima završenu srednju školu

- 100% tražilaca azila je lošeg ekonomskog položaja (sa vrlo malo prihoda) bez obzira da li su zemlju porekla napustili iz ekonomskih razloga ili iz razloga osnovanog straha od progona.

4) Uslovi puta i organizacija puta

- Azilanti napuštaju zemlju porekla uz pomoć krijumčara, izuzev u slučajevima tražilaca azila iz Avganistana koji u većini slučaja po ulasku u Iran dolaze u vezu sa krijumčarima. Sama organizacija puta i sama uspešnost organizacije puta zavisi od sume koja je data krijumčaru. Tražioci azila se do Turske prevoze kamionima, a samo u nekoliko slučajeva automobilima

- 60% tražilaca azila dođe do Srbije unutar kamiona, sakriveni bilo u zadnjem delu, bilo ispod samog kamiona, bilo u delu iza kamiondžije

- 40% azilanata uglavnom prelaze pešice, uz pomoć lokalnih vodiča angažovanih od krijumčara. U konkretnoj zemlji koriste regularan vozni, auto, taksi i autobuski prevoz kad god ne koriste krijumčare (kada se lanac prekine). Veliku ulogu igraju taksisti koji i učestvuju kao krijumčari bilo u nekom lancu ili delujući samostalno

- Azilanti u Turskoj ili na iransko-turskoj granici plaćaju između 2000 i 10 000 dolara za krijumčarenje do željene zemlje u Zapadnoj Evropi

- 10% azilanata je došlo do Srbije relativno samostalno, plaćajući sopstvene troškove koji su nastajali tokom njihovog kretanja, nije dalo nikakav novac organizovanim krijumčarskim lancima već je angažovalo lokalne vodiče i lokalne krijumčare kada su to potrebe zahtevali

- 90% svih azilanata je dalo novac organizovanim krijumčarskim lancima kako bi došli do Evrope. Od tog broja lica 90% je put u potpunosti platilo pre polaska na krajnju destinaciju, a 10% dalo deo novca uz obavezu da po dolasku na krajnju destinaciju plati ostatak iznosa

- 60% azilanata je stiglo u Srbiju u grupi u kojoj su i krenuli iz zemlje porekla

- 40% azilanata nije stiglo u Srbiju u grupi sa kojom je krenula iz zemlje porekla. Uzrok rasipanja grupe od zemlje porekla do krajnje destinacije uslovljen je i plaćenim iznosom licu koje organizuje njihovo prebacivanje (krijumčaru) i nepredvidenim okolnostima na putu (hvatanje od strane policije, težina prelaska granica..)

5) Organizovanje puta

- 90% tražilaca azila je došlo u Srbiju organizovano posredstvom krijumčara o kojima su saznali putem rođaka i prijatelja u zemlji porekla. Krijumčarski lanci se često prekidaju kada azilanti samostalno nastavljaju kretanje dalje, da bi vrlo brzo prekinute kontakte ponovo uspostavili

- 10% azilanata je samostalno došlo u Srbiju bez inicijalnog posredovanja i angažmana krijumčara, uz njihovo ad hoc angažovanje

- Uslovi putovanja i smeštaja tokom kretanja od zemlje porekla do krajnje destinacije nisu ni u kom slučaju isti. Oni prevashodno zavise od visine plaćenog iznosa licu koje organizuje njihovo prebacivanje (krijumčaru). Od visine iznosa zavisi gde će i kako biti smešteni tokom putovanja, ali i koja će im biti krajnja destinacija krijumčarenja.

6) Kretanje u grupi i prisustvo žena

- Na osnovu razgovora sa tražiocima azila utvrđeno je da se muškarci najčešće kreću u grupama od 4 ili 5 lica, i to kada su u pitanju muškarci bez pratnje supruga i dece

- Žene nikada ne putuju samostalno, bez supruga ili brata u pratnji.

- muževi i žene bez dece putuju samostalno ili sa drugim parom ili porodicom.

- muževi i žene sa decom putuju samostalno ili sa još jednom porodicom.

7) Poznavanje situacije u zemlji destinacije i posedovanje informacija o zemljama destinacije

- 90% azilanata ima tačno utvrđenu zemlju krajnje destinacije i poseduju većinu potrebnih informacija o načinu života, zaposlenju, rešavanju svog statusa. Do istih informacija su došli preko rođaka, prijatelja ali i lica koji su u tim zemljama boravili pa su deportovani u zemlju porekla

- 10% ispitanih lica nema precizne informacije o zemlji krajnje destinacije

- Od azilanata koji imaju tačno utvrđenu krajnju destinaciju, 70% ispitanih planira da svoj boravak u zemlji krajnje destinacije realizuje ilegalno kod rođaka i prijatelja (nadajući se da bi daljo u budućnosti „nekako mogli da dođu do legalni papira“ bez jasne predstave kako), dok 20% njih planira da svoj boravak reši kroz postupak utvrđivanja izbegličkog statusa u tim zemljama.

8) Poznanici i rođaci u zemljama krajnje destinacije

- 90% tražilaca azila ima rođake, prijatelje i poznanike u zemljama krajnje destinacije

9) Posedovanje informacija o lošim iskustvima u zemljama destinacije ili tranzita

- Svi tražioci azila smatraju da teskoča mora biti na putu do željene destinacije, ali isti nisu dobijali ili su pak sasvim retko dobijali informacije da je neko imao izrazito loših iskustava kako sa krijučarima tako i nakon dolaska i života u zemljama krajnje destinacije. Tražioci azila dobijaju stalno samo pohvale i slike onih koji su uspeli na Zapadu.

10) Loša iskustva tokom puta (sa organizatorima, drugim putnicima, policijom...)

- Tražioci azila nemaju loših iskustava vezanih za krijučare, druge putnike ili policiju. Isti su svesni težine puta i ne zahtevaju mnogo, ističu da se svi s prema njima odnose korektno. Izrazito su retki slučajevi da krijučari po uzetom novcu ne ispunе sopstvene obaveze. Irazito su retki slučajevi otimanja novca azilantima od strane krijučara dok se povremeno, u slučajevima kada vozači turskih kamiona pristaju da prevezu azilante pošto su im krijučarski lanci prekinuti, dešava da azilanti budu transportovani u zemlje i na lokacije koje im nisu bile prevashodni cilj.

AVGANISTANCI KAO GRUPA U POPULACIJI TRAŽILACA AZILA U REPUBLICI SRBIJI U 2010.GODINI

- Avganistanci koji traže azil u Srbiji nemaju isprave niti pasoš, vrlo retko imaju potvrde o nameri za azil iz Grčke.

- Avganistanci daju lažni identitet i čini se da su često poučeni šta treba da pričaju i kako da se ponašaju u kontaktu sa državnim organima i u azilnom postupku.

- Velika većina Avganistanaca se kreće identičnom rutom, preko Makedonije i juga Srbije, za Mađarsku.

- Čini se da se svi azilanti kreću uigranim krijučarskim rutama u grupama od 4-5 ljudi sa mapama i mobilnim telefonima, dobro obaveštjeni o situaciji na terenu.

- Tražioci azila često granicu prelaze peške, uz asistenciju vodiča.

- Po hvatanju Avganistanaca od strane MUP-a, maloletnici se momentalno vode u dom za maloletne, dok se odrasli, ukoliko ne zatraže azil, vode pred Sud za prekršaje. Sud kažnjava novčanom kaznom ili kaznom zatvora najviše do 14 dana.

- Avganistanci koji se sami obrate policiji i zatraže azil bivaju upućeni u Centar za azil u Banji Koviljači, dok podaci o broju onih koji bivaju eventualno poslati pred Sud za prekršaje u ovom slučaju ostaju nepoznati.

- Avganistanci izbegavaju da traže azil u Srbiji i to čine samo kada su na to primorani, najčešće onda kada bivaju uhvaćeni u ilegalnom prelasku ili ilegalnom boravku u Srbiji i kada im preti kazna zatvora.

- Tokom 2010. godine došlo je do porasta broja porodica koje sa decom dolaze u Centar za azil i traže azil sa namerom da se odmore, te potom nastave dalje put ka Zapadnoj Evropi.

- Najviše tražilaca azila dolazi iz Kabula, zatim iz Herata, (provincija Herat se nalazi u jugozapadnom delu Avganistana) potom iz Gaznija. (jugoistočni deo zemlje blizu Kabula)

- Po etničkoj pripadnosti tražilaca azila Hazare su na prvom mestu, potom slede Tadžici, pa Paštuni. Ostale grupe su zanemarljive.

- Razlozi za bekstvo i podnošenje azilnih zahteva, a koje azilanti iznose u postupku, su pre svega strah od Talibana, potom rat i opšta nesigurnost, a na trećem mestu je bekstvo od krvne i druge osvete. Svi ostali razlozi su zanemarljivi.

- Značajan je broj maloletnih Avganistanaca, oko 28 % od ukupnog broja. Azilanti su retko žene.

- Skoro svi Avganistanci imaju blisku rodbinu ili dalju rodbinu ili prijatelje u Evropskoj Uniji, gde su se svi i uputili.

- Predominantan razlog migracija ljudi iz Avganistana sa kojima je rađeno u azilnom postupku jesu isključivo ekonomski razlozi i potreba za zaradom kao i sveprisutno siromaštvo u Avganistanu, što tražioci azila iznose u neposrednom kontaktu ali pričaju isto, a nikako ne iznose kao razloge u azilnom postupku.

- Čini se da su značajan broj Avganistanaca - tražilaca azila povratnici iz Evrope, deportovani po okončanim ranijim azilnim postupcima, sa višegodišnjim životnim iskustvom u zemljama Zapadne Evrope.

STATISTIKA PO ETNIČKIM GRUPAMA ZA LICA KOJA SU POREKLOM IZ AVGANISTANA, ZA PERIOD OD 01.01.2010. DO 31.12.2010. GODINE

ETNIČKA GRUPA	BROJ LICA	%
Tajik	97	29,1 %
Nepoznato	76	24,0 %
Hazara	71	22,7 %
Paštuni	48	15,38%
Sadad, bliski Hazarama	15	4,8%
Uzbek	02	0,64%
Harot, bliski Tajicima	01	0,32%
Gazambash, bliski Hazarama	01	0,32%
Barbar	01	0,32%
Bajat	01	0,32%
UKUPNO	313 lica	100%

STATISTIKA AVGANISTANACA PO MESTU POREKLA ZA PERIOD OD 01.01.2010. GODINE
DO 31.12.2010. GODINE:

MESTO POREKLA ROĐENJA	BROJ LICA	%
Kabul, Avganistan	57	18,26%
Herat, Avganistan	31	9,9%
mesto, Mazari Sharif, oblast Balkh, Avganistan	23	7,37%
Baghlan, Avganistan	22	7,05%
Ghazni, Avganistan	19	6,08%
Wardak, Avganistan (mesto Beisud, Majdan)	14	4,48%
Kapisa, Avganistan	13	4,16%
Bamiyan, Avganistan	09	2,88%
Kunduz, Avganistan	09	2,88%
Logar, Avganistan	08	2,56%
Laghman, Avganistan	06	1,92%
Mashad, Iran	06	1,92%
Jalalabad, Avganistan	05	1,6%
Kandahar, Avganistan	05	1,6%
Parwan, Avganistan	05	1,6%
Kunar, Avganistan	04	1,28%
Teheran, Iran	04	1,28%
Takhar, Avganistan	03	0,96%
Helmand, Avganistan	03	0,96%
Paktia, Avganistan	01	0,32%
Farh (kod Nimruza) Avganistan	01	0,32%
Turska	01	0,32%
Palestina	01	0,32%
Pakistan	01	0,32%
Nepoznato	62	19,55%
UKUPNO	313 lica	100%

RAZLOZI NAPUŠTANJA ZEMLJE POREKLA AVGANISTANA OD 01.01.2010. GODINE
DO 31.12.2010. GODINE:

Razlozi napuštanja zemlje porekla Avganistana	Broj lica	%
Nepoznati razlozi	108 lica	34,29%
Strah od Talibana	68 lica	21,79%
Opšta opasnost i nesigurnost	61 lica	19,55%
Krvna osveta	16 lica	5,12%
Porodični razlozi	14 lica	4,48%
Etnički sukobi	14 lica	4,48%
Regrutacije od strane Talibana	10 lica	3,2%
Ekonomski razlozi	09 lica	2,8%
Strah od progona od strane državne vlasti	04 lice	1,28%
Konvertovanje vere	03 lica	0,96%
Progon od strane lokalne zajednice 1,2	02 lice	0,64%
Strah od progona od strane kriminalne grupe	02 lice	0,64%
Strah od Mudžahedina	01 lice	0,32%
Strah od progona od strane bande kojoj ga je familija prodala 3	01 lice	0,32%
Ukupno	313 lica	100%

Napomena:

1 Strah od lokalne zajednice podrazumeva progon od strane lokalnih vlasti i stanovnika lokalne zajednice koji u zabludi veruju da je tražilac azila ili njegova porodica ratovala na strani Talibana, pa ga zbog toga progone

2 Strah od lokalne zajednice, strah da ga pripadnici lokalne zajednice prijave vlastima da je radio za Talibane. (radio je njegov otac, a ne tražilac azila)

3 Reč je o žrtvi trgovine ljudima

PSIHOLOŠKO SAVETOVANJE

Tokom višegodišnjeg rada Centra za zaštitu i pomoć tražiocima azila primećen je veliki broj osoba sa različitim psihičkim tegobama kao što su zabrinutost, visoka traumatizovanost, nervosa, bes, osećaj odbačenosti i potpuno zatvaranje u sebe. Zbog toga se javila i vremenom razvijala ideja o pružanju psihološke pomoći licima koja traže azil. Ova ideja je svoje prve obrise našla u jednogodišnjem volonterskom radu tokom kog su brojne situacije ukazale na to da psihološko savetovanje može biti od velikog značaja.

Danas se psihološka pomoć tražiocima azila redovno pruža od 2009. godine i sve veći broj azilanata nalazi podršku i potporu koja im olakšava boravak u Centru za azil i čini da se jačaju psihičke snage kako bi se što uspešnije nosili sa životnom krizom u kojoj se nalaze.

Rad sa tražiocima azila u Srbiji je specifičan i zahteva senzitivan pristup, zato što su azilanti osobe koje su izbegle iz rodnih gradova najčešće zbog životne opasnosti, fizičkog i psihičkog maltretiranja, ugrožavanja lične slobode, kao i nedostatka osnovnih uslova života. U većini slučajeva ove osobe su doživele izuzetno traumatična iskustva, bili su životno ugroženi, izgubili su sve - porodicu, prijatelje, dom...

Nakon dolaska u Srbiju i ulaska u proceduru za dobijanje azila, azilanti se nalaze u situaciji velike neizvesnosti. Jako je teško predvideti da li će odgovor na zahtev za azil biti pozitivan, koliko će tačno trajati postupak odlučivanja, kako će izgledati njihov život ukoliko odgovor bude pozitivan, i ono što može uliti najveći strah tražiocima azila - šta će se desiti ako odgovor bude negativan, te se dom i siguran život ne mogu tražiti u Srbiji.. U ovaku neizvesnoj situaciji prvobitne životne ugroženosti, traumatičnih iskustava, uskraćivanja lične slobode, odbacivanja, progona u rodnom mestu, pa zatim bega i svih teškoća koje su azilanti preživeli na putu do Srbije, kao i neizvesna situacija u kojoj se isti nalaze po dolasku u Srbiju, stvara se izražena vulnerabilnost kod azilanata. Osećaj odbačenosti, napuštenosti, nepravde, bes i tuga, česta su osećanja o kojima sa tražiocima azila razgovaramo i protiv kojih se zajedno sa njima borimo. Suze, pogibije, bračne i porodične svađe, velike i male brige, ali i ljubavi, venčanja, samo su neke od životnih priča koje smo tokom ove dve godine proživiljivali sa tražiocima azila i trudili se da im pomognemo koliko je moguće.

Značajno je istaći i da se, usled ovako teških životnih okolnosti, kao i traumatičnih iskustava kod azilanata povećava rizik od duševnih oboljenja, te pružanje psihološke pomoći može predstavljati dobar način za prevenciju, ali i za i lečenje duševnih oboljenja, ukoliko do istih dođe.

Psihološko savetovanje, sistem podrške, psihološki rad sa decom, asistencija pri pravnom savetovanju, asistencija pri poseti lekaru, prevencija, kao i intervencija u krizi, dugi telefonski razgovori, pružanje doživljaja da svi imaju prava na osnovne uslove života, pruženu ruku, razumevanje i podršku, predstavljaju samo neke od aktivnosti u okviru psihološkog savetovanja APC/CZA, nastale kao rezultat pre svega ljudskog odnosa čoveka prema čoveku i kao odgovor na specifičnu situaciju u kojoj se nalaze tražiocи azila, a kojima se trudimo da pomognemo u teškoj i neizvesnoj situaciji životne krize kroz koju prolaze.

PRIČA IZ ŠRI LANKE

Iako mi je trebalo dugo vremena da skupim hrabrosti, uzmem olovku i zabeležim.. u stvari pokušam da rečima opišem tu patnju, bol, tugu, to razočaranje, strah, bespomoćnost.. Opet osećam neku bojazan od koje mi se ruke tresu, telo preznojava, a naviru misli da bi zbog iznošenja istine o mojoj sudbini sve moglo opet da me povredi i vrati u surovu realnost.

Ja jesam patila, ja i dalje patim, toliko jako da mislim da nikada neću moći da opet osetim sreću, mir, spokojstvo, da za života neću uspeti da na pravi način prenesem svetu, svim dobrim ljudima, pravu ali surovu istinu koja je zadesila moju porodicu, moj narod. Pokušajte da me razumete i ne dozvolite da ostanete nemi i gluvi dok se slične stvari i dalje dešavaju. Majka sam, supruga sam, baka sam, profesor u jednoj školi.

Zavzonio je telefon tog popodneva više puta, ali sa druge strane je bilo samo čutanje, sve dok, konačno, sada se više i ne sećam ko, nije progovorio da.. da je moj sin nastradao, da su ga ubili zajedno sa njegovim drugom. Ubili mi sina Sulejmana, ubili i njegovog druga Alija.. zato što su to što jesu..

Ubili su mi dete!

Verujte mi da ne postoje reči kojima bih mogla da vam opišem bol jedne majke, jednog roditelja koji je doživeo da u naručju zagrlj svoje mrtvo dete, da ga sahrani, da zna da je ubijen samo zbog toga sto je Palestinac. Ne, ne, ne umem da opišem tugu u tom momentu..

Suze su mi lile bez prestanka danima, nisam jela, nisam pila... Pitala sam se, pa kako ja da živim kada sam tu mladost, tu lepotu, stavila u zemlju? Tako slomljena od bola, sa suzama u očima, iznenada sam ugledala u mojoj kući grupu naoružanih ljudi koji su me onako uplakanu pljuvali po licu i odgurnuli u čošak sobe. Muž je pokušao da mi pomogne, ali nije uspeo. Gledala sam bespomoćno kako ga kundacima puške, rukama i nogama udaraju dok nije izgubio svest... Nije se više pomerao. Govorili su da ovo nije naša zemlja, da nam nije mesto medju njima i šta čekamo više? Zar nismo shvatili da nam je vreme da napustimo njihovu zemlju? Plakala sam, tresla se, kukala, prekljinjala da odu, da nas ostave na miru... Nikada neću zaboraviti kada mi se jedan od njih uneo u lice, nasmejao se mom strahu i bolu, mojim suzama, nazvao me pogrdnim imenom i pljunuo u lice.. mene, jednu baku, majku koja je tek sahranila sina, suprugu kojoj su muža prebili... smejali su se mojoj nesreći, ponizili...

I dok ovo pišem, razmišljjam.. ma svaku bih ja muku izdržala samo kada bi to moglo da mi vrati sina...

Zapalili su mi kuću i otiskli sa osmehom na licu, zadovoljni. Muž sam vukla, onako u nesvesti, bio mi je težak, ali uspela sam.. izvukla sam ga iz kuće.

Pokušala sam da ugasim upaljene zavese, čebad, ali vatra se širila... Bila sam opet bespomoćna. Stala sam na sred sobe, plakala.. bolelo me je.. nisam znala šta da radim. Da mi komšije nisu pristigle u pomoć kada su videli da se vojska udaljila izgorela bih... Možda sam u tom trenutku to i htela jer nisam videla smisao života. Možda je to razlog što sam se skamenila i samo bespomoćno gledala kako gori u plamenu sve što smo mukom stekli.

Izgubila sam sina, spalili su mi kuću, muža unakazili...

Uništili su mi život i nadu...

Uništili sve samo zato što sam to što jesam.

PUT U EVROPU

Roden sam u Avganistanu, u Kabulu, 1984.godine. Imao sam dva brata i dve sestre, ja sam najstariji. Moji roditelji su imali zanatsku radnju, tata je obućar i od toga se izdržavala cela porodica. Otac i majka su se lepo slagali. Kada sam napunio dvadeset i četiri godine oženio sam se i dobio dete. Bio je to divan dan za moju porodicu. Međutim, napadi od strane Talibana su česti. Nadao sam se da se tako nešto meni neće desiti. U jednom trenutku srednji brat mi je rekao da su njemu i najmlađem bratu zapretili Talibani i rekli da će ih ubiti ukoliko se ne pridruže borbama. Moja braća nisu želeta da budu ubice, pa su im to i rekli. Malo posle toga, Talibani su ubili mog najmladeg brata. Svi u porodici smo bili očajni. Moj brat je bio divan čovek, nije zaslužio takvu sudbinu. Pored toga, znali smo da celoj porodici preti opasnost. Moja žena i sestre su često plakale, plašili smo se noću da spavamo i bili smo svesni da ako oni to reše, da nam niko i ništa ne može pomoći. Dva meseca posle toga, Talibani su upali u moju kuću, pretukli su mene i brata, i zapretili da ćemo biti ubijeni ukoliko brat i ja ne budemo saradivali. Nisam znao šta da radim. Nisam želeo da napustim Kabul, oca, majku koji su tada već bili u teškom zdravstvenom stanju, brata kome je pretila životna opasnost, sestre koje bi ostale bez muške zaštite, a iznad svega, ženu i dete. Brat, žena, dete i ja, preselili smo se u drugi kraj grada, mada smo i dalje bili svesni životne ugroženosti.

Jedne večeri moj brat se nije vratio kući. I dalje ne znam šta je sa njim bilo. Očajan sam zbog toga i slutim najgore. Roditelji su me preklinjali da odem, da pokušam da se spasem jer me, ukoliko ostanem u Kabulu, čeka sigurna smrt. Moja žena je bila očajna, dete je tada imalo godinu dana. Nisam želeo da odem i ostavim ih, ali sam se plasio za svoj život, a i njihov, ukoliko bi mene ubili. Jedva sam prelomio da odem. Roditelji su mi dali svu ušteđevinu, platilo sam krujumčarima da me isporuče u neki grad u Evropi. Išli smo kamionima, ja i još tri momka. Ne znam koje su bile njihove sudsbine, ali siguran sam da nisu lake. Putovali smo nekada vezani za donji deo kamiona, kod točkova, nekada unutra, ili u pregradi koja nije mogla da se vidi spolja. Mislio sam da neću izdržati i sve vreme mislio na ženu i dete. Uhvaćeni smo u Srbiji. Nakon nekog vremena prebačeni smo u Centar za azil u Banji Koviljači. Sada sam ovde, živim, jedem, spavam. Strašno se brinem za svog sina i oca, majku i ženu, i svog brata za kog ne znam da li je živ ili mrtav.

Sada je već prošlo skoro godinu dana od kako ih nisam video. Nadam se da ću uskoro uspeti da nađem način da opet budemo zajedno.

SADRŽAJ

O nama	1
Azil u Srbiji	3
Trenutno pravno faktičko stanje u azilu u Srbiji	5
Azilanti u Srbiji - statistike	6
Azilanati u Srbiji u 2010. - opšte karakteristike	7
Azilanti iz Avganistana u 2010. - opšte karakteristike	8
Azilanti iz Avganistana u 2010. - statistike	9
Psihološko savetovanje	12
Azilne priče	13